

~ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΕΝΟΣ ΑΧΥΡΟΥ ~

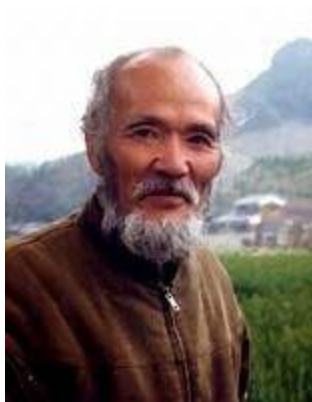

Ο ΦΥΣΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΤΟΥ
ΙΑΠΩΝΑ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ - ΑΓΡΟΤΗ

MASANOBU FUKUOKA

Μετάφραση
ΠΕΤΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ο MASANOBU FUKUOKA (1913 - 2008) γεννήθηκε και μεγάλωσε στο ιαπωνικό νησί Σικόκου. Ήταν ο μεγαλύτερος γιος ενός αγρότη ρυζιού που ήταν και ο τοπικός δήμαρχος.

Ο Φουκουόκα σπούδασε παθολογία φυτών και εργάστηκε για τρία χρόνια ως επιθεωρητής προϊόντων στο τελωνείο στη Γιοκοχάμα. Αλλά το 1938 επέστρεψε στο χωριό του αποφασισμένος να εφαρμόσει τις ιδέες του για τη φυσική καλλιέργεια. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εργάστηκε για την ιαπωνική κυβέρνηση ως ερευνητής στην παραγωγή τροφίμων, καταφέροντας να αποφύγει τη στρατιωτική θητεία μέχρι τους τελευταίους μήνες του πολέμου. Μετά τον πόλεμο, επέστρεψε στη γενέτειρά του για να αφοσιωθεί ολόψυχα στη γεωργία. Και το 1975, στενοχωρημένος από τις επιπτώσεις του μεταπολεμικού εκσυγχρονισμού της Ιαπωνίας, ο Φουκουόκα έγραψε το βιβλίο «Η Επανάσταση του Ενός Άχυρου». Στα τελευταία του χρόνια, ο Φουκουόκα συμμετείχε σε πολλά έργα για τη μείωση της ερημοποίησης σε όλο τον κόσμο. Παρέμεινε ενεργός αγρότης μέχρι τα ογδόντα του και συνέχισε να δίνει διαλέξεις μέχρι λίγα χρόνια πριν πεθάνει σε ηλικία ενενήντα πέντε ετών. Ο Φουκουόκα είναι επίσης συγγραφέας των "The Natural Way of Farming" (Ο Φυσικός Τρόπος Γεωργίας) και "The Road Back to Nature" (Ο Δρόμος Πίσω στη Φύση).

Το 1988 αναγνωρίστηκαν οι υπηρεσίες του προς το κοινό και έλαβε το βραβείο «Magsaysay» - που έχει έδρα τις Φιλιππίνες - και είναι το αντίστοιχο του Νόμπελ, για Ασιατικές χώρες.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ήταν το 1970 και ο βαθμός στον οποίο το είδος μας - υποτίθεται το πιο έξυπνο - είχε αποτύχει ως διαχειριστής του πλανήτη μόλις είχε αρχίσει να καταλαγιάζει μέσα μου. Σε ηλικία είκοσι έξι ετών, στην πρώτη μου μεγάλη «αχ-χα» στιγμή, εντυπωσιάστηκα από τη συνειδητοποίηση ότι εμείς οι άνθρωποι είχαμε δημιουργήσει ενεργά την έλλειψη τροφής που ισχυριζόμασταν ότι φοβόμαστε. Ταΐζαμε (και εξακολουθούμε να τροφοδοτούμε) περισσότερα από το ένα τρίτο των παγκόσμιων σιτηρών στην κτηνοτροφία, η οποία μας επιστρέφει μόνο ένα κλάσμα αυτών των θρεπτικών συστατικών. Με κυρίευσε η περιέργεια - γιατί κάποιο είδος να διαταράσσει την πηγή της δικής του θρέψης, την ίδια του την επιβίωση; Την επόμενη χρονιά δημοσίευσα το «Diet for a small Planet» (Διατροφή για ένα μικρό πλανήτη). Θα μπορούσε η διατροφή, αναρωτήθηκα σε εκείνο το βιβλίο και σε επόμενα κείμενα, να είναι το μονοπάτι της ανθρωπότητας προς τη λογική;

Όχι πολλά χρόνια αργότερα, το βιβλίο του Masanobu Fukuoka, τώρα στα χέρια σας, σάρωσε τη Δύση. Μιλούσε απευθείας σε πολλούς που είχαν ενηλικιωθεί τη δεκαετία του εξήντα και που τώρα ήταν πρόθυμοι να προχωρήσουν πέρα από τις διαμαρτυρίες σε πρακτικές λύσεις. Ήμουν κι εγώ μια.

Είναι αλήθεια ότι δεν είχαμε ακούσει ακόμη για την παγκόσμια κλιματική αλλαγή και σίγουρα το τέλος του πετρελαίου φαινόταν απίστευτα μακρινό. Αλλά οι κίνδυνοι της χημικής καλλιέργειας έγιναν εμφανείς σε πολλούς. Θέλαμε να πιστέψουμε ότι υπήρχε άλλος τρόπος να θρέψουμε τον εαυτό μας.

Η «Επανάσταση του ενός άχυρου» που λάβαμε ως μια ενδυναμωτική απόδειξη του θάρρους ενός ατόμου να απορρίψει την κοινή σοφία ότι η εργαστηριακή επιστήμη που καθοδηγείται από στενά κέρδη ήταν η σωτηρία της γεωργίας. Αντίθετα, ο Φουκουόκα δίδαξε ότι οι καλύτερες μέθοδοι καλλιέργειας τροφίμων είναι αυτές που ευθυγραμίζονται με τη φύση, κάτι που σε πρακτικό επίπεδο σημαίνει ελάχιστη διαταραχή του εδάφους (χωρίς όργωμα ή ξερίζωμα ζιζανίων) και καμία εφαρμογή χημικών (είτε είναι λιπάσματα είτε φυτοφάρμακα).

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Αντίθετα, ο Φουκουόκα δίδαξε ότι οι καλύτερες μέθοδοι καλλιέργειας τροφίμων είναι αυτές που ευθυγραμμίζονται με τη φύση, κάτι που σε πρακτικό επίπεδο σημαίνει ελάχιστη διαταραχή του εδάφους (χωρίς όργωμα ή ξερίζωμα ζιζανίων) και καμία εφαρμογή χημικών (είτε είναι λιπάσματα είτε φυτοφάρμακα).

Τότε, το βιβλίο ενίσχυσε μια εκκολαπτόμενη κίνηση των οραματιστών επιστροφής στη φύση, αλλά σήμερα το μήνυμά του είναι πολύ πιο επίκαιρο: ενώ το κίνημα για την ευθυγράμμιση της γεωργίας με τη φύση αναπτύσσεται και έχει δημιουργήσει διάφορα συστήματα - όλα γενικά αναφέρονται ως "βιολογικά" - εξακολουθεί όμως να κυριαρχεί και να διαδίδεται παγκοσμίως το καταστροφικό κομμάτι, που ενισχύεται από το διαδεδομένο επιχειρησιακό επιχείρημα ότι χωρίς μαζικά πετροχημικά και διαταραχή του εδάφους, σίγουρα θα λιμοκτονήσουμε. Ως αποτέλεσμα, η χρήση φυτοφαρμάκων ανά στρέμμα έχει τετραπλασιαστεί από τη δεκαετία του '70 και η μεγάλης κλίμακας, ορυκτών καυσίμων, εταιρική - μονοπωλιακή - εξαρτημένη γεωργία συνεχίζει να εκτοπίζει τις παραδοσιακές πρακτικές σε ολόκληρο τον κόσμο. Σήμερα οι κίνδυνοι της πετροχημικής γεωργίας είναι ευρέως γνωστοί. Σήμερα περίπου τα δύο τρίτα των Αμερικανών και Ευρωπαίων λένε ότι έχουν δοκιμάσει «βιολογικά» τρόφιμα. Ακόμα κι έτσι, ο μύθος παραμένει ότι τα βιολογικά εκτρεφόμενα προϊόντα είναι αναπόφευκτα πιο ακριβά από τα τρόφιμα που παράγονται με το όφελος των χημικών ουσιών και ως εκ τούτου πρέπει να είναι πολυτέλεια, ανέφικτο για τις μάζες.

Ακόμη και πολλοί που ασχολούνται βαθιά με κινήματα βιωσιμότητας επιστρέφουν στην ιδέα της «έλλειψης» ή της προσπάθειας για τη διάσωση του περιβάλλοντος. Ο Φουκουόκα, αντίθετα, μας ενθαρρύνει να εμπιστευόμαστε τη γενναιοδωρία της φύσης. Στο βιβλίο του «Η Επανάσταση του Ενός Άχυρου» περιγράφει πώς οι αποδόσεις του συναγωνίζονταν αυτές των γειτονικών αγροκτημάτων που χρησιμοποιούσαν τις κυρίαρχες τεχνολογίες της εποχής. Και τα τελευταία χρόνια η εμπειρία του έχει επικυρωθεί ευρέως.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Υπολογίζεται ότι επί του παρόντος χρησιμοποιούνται πρακτικές χαμηλής - ή μη - όργωσης για την καλλιέργεια 250 εκατομμυρίων στρεμμάτων γης σε όλο τον κόσμο και το 2007 μια μελέτη του Πανεπιστημίου του Μίτσιγκαν προέβλεψε ότι η συνολική διαθεσιμότητα τροφίμων θα μπορούσε να αυξηθεί περίπου κατά το ήμισυ εάν ολόκληρος ο κόσμος μετακινηθεί προς την οικολογική υγιή γεωργία.

Η υπόθεση ότι η αντιμετώπιση της έλλειψης τροφίμων είναι ένα αμετάβλητο γεγονός της ανθρώπινης ύπαρξης, και πιστεύω ότι οδήγησε στο παράδοξο που βλέπουμε σήμερα: ζωή - υπερκόπωση και στέρηση για την πλειονότητα παράλληλα με τη ζωή - καχυποψία υπερκόπωσης και κόρος για τη μειοψηφία. Έτσι, το μήνυμα του Φουκουόκα είναι πιο ριζοσπαστικό από το να ενθαρρύνει απλώς τους αγρότες να εγκαταλείψουν την άροση ή τον ψεκασμό. Μπαίνει στον πυρήνα της κατανόησης του εαυτού μας και της θέσης μας σε αυτή τη γη. Μας διαβεβαιώνει ότι καθώς βιώνουμε τις πρακτικές της φύσης μπορούμε να αφήσουμε τον φόβο μας για την έλλειψη ή σπανιότητα τροφής. Ενώ ο Φουκουόκα έχει τη λίστα με τα "δεν", στην ουσία τελικά είναι να έχει περισσότερα και όχι λιγότερα.

Η φύση μπορεί να κάνει τη δουλειά που έχουμε επιβάλει άσκοπα στον εαυτό μας, επομένως αυτό που ο Φουκουόκα αποκαλεί «φυσική γεωργία» είναι λιγότερο εντάσεως εργασίας. Η επιτυχημένη φυσική γεωργία έχει να κάνει με την πραγματοποίηση περισσότερο της αναπυχής με την οποία μπορείτε να βιώσετε τις πιο πλούσιες σχέσεις, να ζήσετε με τρόπους που είναι «ευγενικοί και εύκολοι».

Μπορούμε να απολαμβάνουμε «να καθόμαστε αναπαυτικά» και ακόμη και να είμαστε «τεμπέληδες», γράφει ο Φουκουόκα. Για να πει την άποψή του, λέει ότι επισκέφτηκε αρχαίους ναούς στους οποίους Ιάπωνες αγρότες μιας περασμένης εποχής άφησαν το «Haiku» (ποίηση) που είχαν συνθέσει κατά τη διάρκεια των τριών μηνών του χειμερινού ελεύθερου χρόνου τους. Σήμερα, σημειώνει, οι τρεις μήνες αναπυχής των αγροτών έχουν συρρικνωθεί σε ημέρες. Δεν υπάρχει χρόνος για να γράψουν ποίηση.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ο Φουκουόκα μας λέει ότι η πραγματικά επιτυχημένη γεωργία δεν απαιτεί τόσο κοπιαστική εργασία όσο επίγνωση, παρατήρηση, σύνδεση και επιμονή. Οι σημερινές αγροτοβιομηχανικές εταιρείες δελεάζουν τους αγρότες στα προϊόντα τους, υποσχόμενοι ότι εφαρμόζοντας τα στα χωράφια τους σύμφωνα πάντα με καθοριστικά και προκαθορισμένα χρονοδιαγράμματα, χωρίς πολλή σκέψη για τις επιμέρους μοναδικές τους συνθήκες, οι αγρότες μπορούν να είναι σίγουροι για αξιόπιστα κέρδη.

Αυτό θα μπορούσε να ονομαστεί «ξέρω - τίποτα» γεωργία - πολύ διαφορετικό από τη γεωργία «κάνω - τίποτα» του Φουκουόκα, που καλεί τους αγρότες να αμφισβητήσουν τις συμβατικές πρακτικές που μπορεί να είναι περιττές ή ακόμη και επιβλαβείς: υποστηρίζει την περιέργεια, τη διαφάνεια και την προθυμία αποτυχίας. για να μάθουμε να εμπιστευόμαστε. Δεν είναι απλή γεωργία αλλά πιο περίπλοκη, ευθυγραμμισμένη με τη φύση γεωργία.

Ο Φουκουόκα υποδηλώνει επίσης ότι η προσήλωση μας στον έλεγχο της φύσης, μας οδήγησε να υποθέσουμε ότι η οπτική τάξη - οι ευθείες, με ξεριζωμένα αγριόχορτα σειρές ομοιόμορφων αγρών - είναι ανώτερη γεωργία. Εάν κάτι φαίνεται τυχαίο, υποθέτουμε ότι είναι λάθος. Δεν ταιριάζει με τη μαθημένη αισθητική. Αλλά καθώς φτάνουμε να βιώνουμε τη φύση ως πολύπλοκα μοτίβα σχέσεων των οποίων οι ίδιοι είμαστε μέρος - μοτίβα που δεν έχουν καμία σχέση με τον ανθρώπινο, οπτικά τακτοποιημένο κόσμο - προτείνει ότι μπορούμε να δούμε κάτω από τα φαινόμενα. Θα μπορούσαμε, όπως ο Φουκουόκα, να βρούμε ομορφιά σε αυτό που θεωρούσαμε προηγουμένως ως ανησυχητικά τυχαίο και ακατάστατο.

Σε μια συνέντευξη του 1982 στο Mother Earth News (τα Νέα της Μητέρας Γης), ο Φουκουόκα είπε ότι «η πραγματική πορεία προς τη φυσική γεωργία απαιτεί από ένα άτομο να γνωρίζει τι είναι η ανόθευτη φύση, έτσι ώστε να μπορεί ενστικτωδώς να καταλάβει τι πρέπει να γίνει - και τι δεν πρέπει να γίνει - να λειτουργεί σε αρμονία με τις διαδικασίες της».

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Εύχομαι λοιπόν η επανέκδοση και η εκ νέου ανακάλυψη αυτού του μικρού, ελπιδοφόρου βιβλίου να μας βοηθήσει στον εικοστό πρώτο αιώνα να διώξουμε τον φόβο μας για την έλλειψη, φόβο που έχει τροφοδοτήσει την ορμή για έλεγχο της φύσης μέσω τυποποιημένων απαντήσεων. Επιθυμία μου είναι οι γνώσεις του Φουκουόκα να συνεχίσουν, ίσως πιο ισχυρές τώρα, ως μέρος μιας οικολογίας απελευθέρωσης, όχι μόνο της γης αλλά και της ψυχής μας που έχει σφιχτεί από το φόβο.

FRANCES MOORE LAPPE

**Συγγραφέας, ιδρύτρια τριών ινστιτούτων, με βραβείο ισότιμο του Νόμπελ
και δεκαεπτά επίτιμα διδακτορικά.**

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι αναγνώστες που αναμένουν ότι αυτό είναι ένα βιβλίο μόνο για τη γεωργία θα εκπλαγούν όταν ανακαλύψουν ότι είναι επίσης ένα βιβλίο για τη διατροφή, για την υγεία, για τις πολιτιστικές αξίες, για τα όρια της ανθρώπινης γνώσης. Άλλοι, οδηγημένοι σε αυτό από τις φήμες της φιλοσοφίας του κ. Φουκουόκα, θα εκπλαγούν αν το βρουν γεμάτο πρακτική τεχνογνωσία σχετικά με την καλλιέργεια ρυζιού και σιτηρών, εσπεριδοειδών και λαχανικών κήπου σε ένα Ιαπωνικό αγρόκτημα. Ακριβώς λόγω τέτοιων συνηθισμένων προσδοκιών - επειδή έχουμε μάθει να περιμένουμε από τους ανθρώπους να είναι ειδικοί και τα βιβλία να έχουν μόνο ένα θέμα- χρειαζόμαστε την Επανάσταση του Ενός - Άχυρου. Αυτό το βιβλίο είναι πολύτιμο για εμάς γιατί είναι ταυτόχρονα πρακτικό και φιλοσοφικό. Είναι ένα εμπνευσμένο, απαραίτητο βιβλίο για τη γεωργία γιατί δεν αφορά μόνο τη γεωργία. Οι έμπειροι εκπαιδευτές θα γνωρίζουν ότι οι τεχνικές του κ. Φουκουόκα δεν θα είναι άμεσα εφαρμόσιμες στα περισσότερα αμερικανικά και Ευρωπαϊκά αγροκτήματα. Αλλά θα ήταν λάθος να υποθέσουμε ότι τα πρακτικά αποσπάσματα αυτού του βιβλίου δεν έχουν αξία για εμάς για αυτόν τον λόγο. Αξίζουν την προσοχή μας γιατί παρέχουν ένα εξαιρετικό παράδειγμα του τι μπορεί να γίνει όταν η γη, το κλίμα και οι καλλιέργειες μελετώνται με νέο ενδιαφέρον, καθαρή όραση και το σωστό είδος ανησυχίας. Είναι πολύτιμα για εμάς επίσης επειδή είναι υποδηλωτικά και εμπνευσμένα. Όποιος αγρότης τα διαβάσει θα βρει τις σκέψεις του να παρασύρονται επανειλημμένα, από τις σελίδες στα δικά του χωράφια και από εκεί, κάνοντας συνδέσεις, με ολόκληρο το σύστημα της «Δυτικής» καθιερωμένης γεωργίας.

Όπως πολλοί σε αυτή τη χώρα, και νορίτερα από τους περισσότερους, ο κ. Φουκουόκα κατάλαβε ότι δεν μπορούμε να απομονώσουμε μια πτυχή της ζωής από την άλλη. Όταν αλλάζουμε τον τρόπο που καλλιεργούμε την τροφή μας, αλλάζουμε την τροφή μας, αλλάζουμε την κοινωνία, αλλάζουμε τις αξίες μας. Και έτσι αυτό το βιβλίο έχει να κάνει με την προσοχή στις σχέσεις, στις αιτίες και τα αποτελέσματα, και έχει να κάνει με το να είναι κανείς υπεύθυνος για αυτά που ξέρει.

Όσοι είναι εξοικειωμένοι με τη βιβλιογραφία της βιολογικής γεωργίας θα δουν τις ομοιότητες μεταξύ της καριέρας του κ. Φουκουόκα και του σερ Άλμπερτ Χάουαρντ, του ιδρυτή της επιστήμης της βιολογικής γεωργίας στη Δύση.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Όπως ο Χάουαρντ, ο κ. Φουκουόκα ξεκίνησε ως επιστήμονας εργαστηρίου και, όπως αυτός, σύντομα είδε τους περιορισμούς του εργαστηρίου. Ο Χάουαρντ μετέφερε τη δουλειά του από το εργαστήριο στο αγρόκτημα και έτσι άλλαξε τη ζωή του, όταν συνειδητοποίησε ότι η ευθύνη του απαιτούσε να λάβει υπ' όψιν τις δικές του συμβουλές πριν τις προσφέρει σε άλλους ανθρώπους.

Ο κ. Φουκουόκα καθόρισε τη δική του πορεία με τον ίδιο τρόπο: «Τελικά αποφάσισα να δώσω στις σκέψεις μου μια μορφή, να τις κάνω πράξη και έτσι να προσδιορίσω αν η κατανόηση μου ήταν σωστή ή λάθος. Για να περάσω όλη τη ζωή μου με τη γεωργία... αυτή ήταν η πορεία πάνω στην οποία άρχισα." Και λέει:

"Αντί να προσφέρω εκατό εξηγήσεις, δεν θα ήταν ο καλύτερος τρόπος να ασκήσω αυτή τη φιλοσοφία;" Όταν ο ειδικός αποφασίσει να λάβει τη δική του συμβουλή, και αρχίζει να κάνει όπως λέει, γκρεμίζει τα τείχη της ειδικότητας του. Τον ακούμε τότε όπως δεν μπορούσαμε πριν, γιατί μιλάει με αρμοδιότητα - όχι μόνο από γνώση, αλλά από γνώση και εμπειρία μαζί. Όταν ο κ. Φουκουόκα μιλάει για τις μεθόδους που αποκαλεί "κάντε - τίποτα" στη γεωργία, ένας Δυτικός θα μπορούσε να θυμηθεί κατάλληλα το εδάφιο Ματθαίος 6:26: «Ιδού τα πτηνά του ουρανού: γιατί δεν σπέρνουν, ούτε θερίζουν, ούτε μαζεύουν σε αχυρώνες, όμως ο ουράνιος Πατέρας σας τα ταΐζει».

Ο σκοπός και στις δύο περιπτώσεις, το θεωρώ, είναι να μας προειδοποιήσει για τη σωστή θέση μας στην τάξη των πραγμάτων: δεν φτιάξαμε ούτε τον κόσμο ούτε τον εαυτό μας, ζούμε χρησιμοποιώντας τη ζωή, όχι δημιουργώντας την. Αλλά φυσικά ένας αγρότης δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί χωρίς δουλειά όπως ένα πουλί μπορεί να βρει τροφή χωρίς να το ψάξει, γεγονός που ο κ. Φουκουόκα αναγνωρίζει με χαρακτηριστικό καλό χιούμορ:

Υποστηρίζω τη γεωργία «δεν κάνω τίποτα» και έρχονται τόσοι πολλοί άνθρωποι, νομίζοντας ότι θα βρουν μια ουτοπία όπου μπορεί κανείς να ζήσει χωρίς να χρειαστεί να σηκωθεί ποτέ από το κρεβάτι. Αυτοί οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν μια μεγάλη έκπληξη.

Το επιχείρημα εδώ δεν είναι ενάντια στην εργασία, είναι ενάντια στην περιττή εργασία.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Οι άνθρωποι μερικές φορές εργάζονται περισσότερο από όσο χρειάζονται για τα πράγματα που επιθυμούν και μερικά πράγματα που επιθυμούν δεν τα χρειάζονται.

Και το «κάνε - τίποτα» αναφέρεται επίσης στη στάση που η κοινή λογική είναι κατάλληλη να τηρεί ως απάντηση στην αρχή των ειδικών: «Τι θα λέγατε να μην το κάνω αυτό; Τι θα λέγατε να μην το κάνω εκείνο; - αυτός ήταν ο τρόπος σκέψης μου». Αυτή είναι η διδακτική αντίθεση των παιδιών και ορισμένων ηλικιωμένων, που δικαίως δεν εμπιστεύονται την «επιτήδευση» που προχωρά μπροστά χωρίς να ρωτά «γιατί;»

Ο κ. Φουκουόκα είναι ένας επιστήμονας που είναι καχύποπτος για την επιστήμη - ή για αυτό που πολύ συχνά ισχύει για την επιστήμη. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είναι πρακτικός ούτε ότι περιφρονεί τη γνώση. Η καχυποψία του, όντως, πηγάζει από την πρακτικότητα του και από όσα γνωρίζει.

Όπως ο σερ Άλμπερτ Χάουαρντ, ο κ. Φουκουόκα καταδικάζει την αποσπασματική εξειδίκευση της γνώσης. Όπως ο Χάουαρντ, επιθυμεί να συνεχίσει το θέμα του στην ολότητα του και ποτέ δεν ξεχνά ότι η ολότητα του περιλαμβάνει και αυτά που γνωρίζει και αυτά που δεν γνωρίζει. Αυτό που φοβάται στη σύγχρονη εφαρμοσμένη επιστήμη είναι η απληστία της για μυστήριο, η προθυμία της να μειώσει τη ζωή σε ότι είναι γνωστό γι' αυτήν και να ενεργήσει με την υπόθεση ότι αυτό που δεν γνωρίζει μπορεί να αγνοηθεί με ασφάλεια. «Η φύση όπως συλλαμβάνεται από την επιστημονική γνώση», λέει, «είναι μια φύση που έχει καταστραφεί, είναι ένα φάντασμα που έχει σκελετό, αλλά όχι ψυχή». Ένα τέτοιο απόσπασμα θα θυμίζει την παρόμοια δυσπιστία που εκφράστηκε στη Αμερικάνικη παράδοση σε αυτές τις γραμμές από τον Wordsworth: Η ανάμειξη μας με τη διάνοια παραμορφώνει τις όμορφες μορφές των πραγμάτων - δολοφονούμε για να ανά-τεμαχίσουμε. Η επιστήμη του κυρίου Φουκουόκα είναι μια επιστήμη που αρχίζει και τελειώνει με ευλάβεια - με επίγνωση ότι η ανθρώπινη αντίληψη αναγκαστικά μειώνει ότι έχει. Δεν είναι η γνώση, φαίνεται να λέει, που μας δίνει την αίσθηση του συνόλου, αλλά η χαρά, που μπορεί να έχουμε μόνο με το να μην καταλαβαίνουμε.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Το βρίσκουμε αυτό επιβεβαιωμένο σε ορισμένα χωρία των Ευαγγελίων και στον William Blake: Αυτός που δένει στον εαυτό του τη χαρά, καταστρέφει τη φτερωτή ζωή. Αλλά αυτός που φιλά τη χαρά καθώς πετάει, ζει στην ανατολή της αιωνιότητας.

Αυτή η χάρη είναι η αφετηρία των γεωργικών ενοράσεων του κ. Φουκουόκα: «Όταν γίνει κατανοητό ότι κάποιος χάνει τη χαρά και την ευτυχία στην προσπάθεια να τα κατέχει, η ουσία της φυσικής γεωργίας θα γίνει αντιληπτή». Και αυτή η «φυσική» γεωργία που έχει την πηγή και το τέλος της στην ευλάβεια, είναι παντού ανθρώπινη και ανθρωπιστική.

Οι άνθρωποι λειτουργούν καλύτερα όταν εργάζονται για το ανθρώπινο καλό και όχι για την «υψηλότερη παραγωγή» ή την «αυξημένη απόδοση» που ήταν οι σχεδόν αποκλειστικοί στόχοι της βιομηχανικής γεωργίας. «Ο απώτερος στόχος της γεωργίας», είπε ο κ. Φουκουόκα, «δεν είναι η καλλιέργεια απλώς για παραγωγή, αλλά η καλλιέργεια και η τελειοποίηση των ανθρώπων». Και μιλάει για τη γεωργία ως τρόπο: «Το να είσαι εδώ, να φροντίζεις ένα μικρό χωράφι, να κατέχεις πλήρως την ελευθερία και την αφθονία της κάθε μέρας - αυτός πρέπει να ήταν ο αρχικός τρόπος της γεωργίας». Μια γεωργία που είναι πλήρης τρέφει ολόκληρο τον άνθρωπο, το σώμα και την ψυχή. Δεν ζούμε μόνο με το ψωμί.

**WENDELL BERRY - Αμερικανός μυθιστοριογράφος, ποιητής,
δοκιμιογράφος, περιβαλλοντικός ακτιβιστής, πολιτιστικός κριτικός και αγρότης.**

ΣΥΝΔΕΣΗ

Κοντά σε ένα μικρό χωριό στο νησί Σικόκου στη νότια Ιαπωνία, ο Masanobu Fukuoka αναπτύσσει μια μέθοδο φυσικής καλλιέργειας που θα μπορούσε να βοηθήσει στην αναστροφή της εκφυλιστικής ορμής της σύγχρονης γεωργίας. Η φυσική γεωργία δεν απαιτεί μηχανές, ούτε χημικά, ενώ χρησιμοποιεί πολύ λίγο ξεβοτάνισμα. Ο κ. Φουκουόκα δεν οργώνει το χώμα ούτε χρησιμοποιεί προετοιμασμένο λίπασμα. Δεν κρατά νερό στους ορυζώνες του καθ' όλη τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου, όπως έκαναν οι αγρότες για αιώνες στην Ανατολή και σε όλο τον κόσμο.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Το χώμα των χωραφιών του έχει μείνει άεργο για πάνω από τριάντα χρόνια, ωστόσο οι αποδόσεις τους συγκρίνονται ευνοϊκά με αυτές των πιο παραγωγικών αγροκτημάτων όλων των άλλων, στην Ιαπωνία. Δεν δημιουργεί ρύπανση και δεν απαιτεί τη χρήση ορυκτών καυσίμων.

Στην περιοχή Σικόκου όπου ζει ο κ. Φουκουόκα, καλλιεργείται ρύζι στις παράκτιες πεδιάδες και εσπεριδοειδή στις γύρω πλαγιές.

Το αγρόκτημα του κυρίου Φουκουόκα αποτελείται από πέντε στρέμματα ορυζώνες και τριάντα-οκτώ στρέμματα με tangerine (μανταρίνι/πορτοκάλι). Αυτό μπορεί να μην φαίνεται πολύ σε έναν δυτικό αγρότη, αλλά επειδή όλη η δουλειά γίνεται με τα παραδοσιακά ιαπωνικά εργαλεία χειρός, απαιτεί πολλή εργασία για να διατηρηθεί έστω και τόσο μικρή έκταση.

Με τα χρόνια πολλοί άνθρωποι, γυναίκες και άνδρες, έχουν έρθει για να μείνουν και να εργαστούν στο αγρόκτημα και έτσι να μάθουν την επαναστατική μέθοδο καλλιέργειας του Κ. Φουκουόκα.

Δεν υπάρχουν σύγχρονες ανέσεις. Το πόσιμο νερό μεταφέρεται σε κουβάδες από την πηγή, τα γεύματα μαγειρεύονται σε τζάκι με ξύλα και το φως παρέχεται από κεριά και λάμπες κηροζίνης. Το αγρόκτημα στο λόφο είναι πλούσιο με άγρια βότανα και λαχανικά.

Ψάρια και οστρακοειδή μπορούν να μαζευτούν σε κοντινά ποταμάκια και εδάδιμα φύκια από την Εσωτερική Θάλασσα λίγα μίλια μακριά. Οι δουλειές ποικίλλουν ανάλογα με τον καιρό και την εποχή. Η εργάσιμη μέρα ξεκινά στις οκτώ περίπου, υπάρχει μια ώρα για μεσημεριανό γεύμα (δύο ή τρεις ώρες στη ζέστη του καλοκαιριού), οι μαθητές επιστρέφουν στις καλύβες από τη δουλειά τους λίγο πριν το σούρουπο.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Εκτός από τις αγροτικές εργασίες, υπάρχουν οι καθημερινές δουλειές, η μεταφορά νερού, η κοπή καυσόξυλων, το μαγείρεμα, η προετοιμασία του ζεστού μπάνιου, η φροντίδα των κατσίκιών, το τάισμα των κοτόπουλων και η συλλογή των αυγών τους, η φροντίδα των κυψελών, για τις μέλισσες, η επισκευή και περιστασιακά η κατασκευή νέων καλυβιών, και προετοιμασία miso (πάστα σόγιας) και tofu (τυρόπηγμα σόγιας).

Ο κ. Φουκουόκα παρέχει 10.000 γιεν (περίπου 35 δολάρια) το μήνα για τα έξοδα διαβίωσης ολόκληρης της κοινότητας. Το μεγαλύτερο μέρος του χρησιμοποιείται για την αγορά σάλτσας σόγιας, φυτικού ελαίου και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης που δεν είναι πρακτικό να παραχθούν σε μικρή κλίμακα. Για τις υπόλοιπες ανάγκες τους, οι μαθητές πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στα προϊόντα που καλλιεργούν, στους πόρους της περιοχής και στη δική τους εφευρετικότητα. Ο κ. Φουκουόκα σκόπιμα βάζει τους μαθητές του να ζουν με αυτόν τον ημι-πρωτόγονο τρόπο, όπως ο ίδιος έχει ζήσει πολλά χρόνια, γιατί πιστεύει ότι αυτός ο τρόπος ζωής αναπτύσσει την ευαισθησία που απαιτείται για τη γεωργία με τη φυσική μέθοδο. Ο κ. Φουκουόκα δουλεύει με τους μαθητές στα χωράφια και στο περιβάλλον.

Η καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων είναι μια πολιτιστική καινοτομία που απαιτεί γνώση και επίμονη προσπάθεια. Η θεμελιώδης διάκριση είναι ότι ο κ. Φουκουόκα συνεργάζεται με τη φύση αντί να προσπαθεί να «βελτιώσει» τη φύση με κατάκτηση.

Για χρόνια, ενώ ανέπτυξε τη μέθοδο του, ο κ. Φουκουόκα είχε ελάχιστη επαφή με κανέναν εκτός του χωριού του. Ως νεαρός, ο κ. Φουκουόκα άφησε το αγροτικό του σπίτι και ταξίδεψε στη Γιοκοχάμα για να ακολουθήσει μια καριέρα ως μικροβιολόγος. Έγινε ειδικός στις ασθένειες των φυτών και εργάστηκε για κάποια χρόνια σε εργαστήριο ως ελεγκτής γεωργικής φύσεως στο τελωνείο.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ήταν εκείνη την εποχή, ενώ ήταν ακόμη ένας νεαρός είκοσι πέντε ετών, που ο κ. Φουκουόκα γνώρισε την συνειδητοποίηση που επρόκειτο να είναι το θέμα αυτού του βιβλίου, «Η επανάσταση του ενός άχυρου.» Άφησε τη δουλειά του και επέστρεψε στο χωριό του για να δοκιμάσει την ορθότητα των ιδεών του εφαρμόζοντάς τις στα χωράφια του. Η βασική ιδέα του ήρθε μια μέρα καθώς έτυχε να περάσει από ένα παλιό χωράφι που είχε αφεθεί αχρησιμοποίητο και μη οργωμένο για πολλά χρόνια. Εκεί είδε υγιή σποριόφυτα ρυζιού να φυτρώνουν μέσα από ένα κουβάρι από χόρτα και αγριόχορτα. Από τότε σταμάτησε να πλημμυρίζει το χωράφι του για να καλλιεργήσει ρύζι. Σταμάτησε να σπέρνει σπόρους ρυζιού την άνοιξη και, αντ' αυτού, έριχνε τον σπόρο το

φθινόπωρο, σπέρνοντας τον απευθείας στην επιφάνεια του χωραφιού, όταν δηλαδή στη φύση θα είχε πέσει στο έδαφος.

Αντί να οργώσει το χώμα για να απαλλαγεί από τα ζιζάνια, έμαθε να τα καταπολεμά με ένα λίγο πολύ μόνιμο κάλυμμα εδάφους από λευκό τριφύλλι και ένα στρώμα άχυρου ρυζιού και κριθαριού. Μόλις φρόντισε να κλίνουν οι συνθήκες προς όφελος της καλλιέργειας, ο κ. Φουκουόκα παρεμβαίνει όσο το δυνατόν λιγότερο στις κοινότητες φυτών και ζώων στους αγρούς.

Δεδομένου ότι πολλοί Δυτικοί, ακόμη και αγρότες, δεν είναι εξοικειωμένοι με την εναλλαγή του ρυζιού και των χειμερινών σιτηρών, και επειδή ο κ. Φουκουόκα κάνει πολλές αναφορές στην καλλιέργεια ρυζιού στην «Επανάσταση του Ενός Άχυρου», μπορεί να είναι χρήσιμο να πούμε λίγα λόγια για την παραδοσιακή Ιαπωνική γεωργία.

Αρχικά, πολύ παλιά, οι σπόροι του ρυζιού ρίχνονταν απευθείας στον πλημμυρισμένο χώρο γύρω από το ποτάμι, κατά την περίοδο των μουσώνων.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Τελικά τα χωράφια διαμορφώθηκαν για να συγκρατούν το νερό άρδευσης ακόμη και μετά την υποχώρηση των εποχικών πλημμυρών. Με την παραδοσιακή μέθοδο, που χρησιμοποιήθηκε στην Ιαπωνία μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι σπόροι του ρυζιού σπέρνονται σε ένα προσεκτικά προετοιμασμένο παρτέρι. Κομπόστα και κοπριά διανέμονται στο χωράφι, το οποίο στη συνέχεια πλημμυρίζεται και οργώνεται σε σύσταση σούπας. Όταν τα φυτώρια έχουν ύψος περίπου 36 πόντους, μεταφυτεύονται με το χέρι στο χωράφι. Δουλεύοντας σταθερά, ένας έμπειρος αγρότης μπορεί να μεταφυτεύσει περίπου ένα στρέμμα την ημέρα, αλλά η δουλειά γίνεται σχεδόν πάντα από πολλούς ανθρώπους που συνεργάζονται.

Αφού μεταφυτευθεί το ρύζι, το χωράφι καλλιεργείται ελαφρά ανάμεσα στις σειρές. Στη συνέχεια ξεριζώνονται τα αγριόχορτα με το χέρι. Για τρεις μήνες το χωράφι παραμένει πλημμυρισμένο, το νερό στέκεται περίπου 5 πόντους πάνω από την επιφάνεια του εδάφους.

Η συγκομιδή γίνεται με δρεπάνι χειρός. Το ρύζι μαζεύεται και κρεμιέται σε ξύλινες ή μπαμπού σχάρες για μερικές εβδομάδες για να στεγνώσει πριν το αλώνισμα.

Από τη μεταφύτευση μέχρι τη συγκομιδή, κάθε εκατοστό του χωραφιού περνιέται τουλάχιστον τέσσερις φορές με το χέρι. Μόλις ολοκληρωθεί η συγκομιδή του ρυζιού, το χωράφι οργώνεται και το χώμα διαμορφώνεται σε πεπλατυσμένες κορυφογραμμές πλάτους περίπου τριάντα εκατοστών που χωρίζονται από αυλάκια αποστράγγισης. Οι σπόροι της σίκαλης ή του κριθαριού είναι διάσπαρτοι στην κορυφή των λόφων και καλύπτονται με χώμα. Αυτή η αμειψισπορά (εναλλαγή καλλιεργειών) κατέστη δυνατή χάρη σε ένα έγκαιρο πρόγραμμα φύτευσης και με φροντίδα να διατηρούνται τα χωράφια καλά εφοδιασμένα με οργανική ύλη και βασικά θρεπτικά συστατικά. Είναι αξιοσημείωτο ότι, χρησιμοποιώντας την παραδοσιακή μέθοδο, οι Ιάπωνες αγρότες καλλιεργούσαν μια καλλιέργεια ρυζιού και μια σοδειά χειμωνιάτικων σιτηρών κάθε χρόνο στο ίδιο χωράφι για αιώνες χωρίς να μειώσουν τη γονιμότητα του εδάφους.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Αν και αναγνωρίζει πολλές αρετές της παραδοσιακής γεωργίας, ο κ. Φουκουόκα πιστεύει ότι περιλαμβάνει εργασία που είναι περιττή. Μιλάει για τις δικές του μεθόδους ως γεωργία «δεν κάνω τίποτα» και λέει ότι επιτρέπουν ακόμη και σε έναν «Κυριακάτικο αγρότη» να καλλιεργήσει αρκετά τρόφιμα για όλη την οικογένεια. Δεν εννοεί, ωστόσο, ότι το είδος της γεωργίας του μπορεί να γίνει εντελώς χωρίς προσπάθεια.

Το αγρόκτημά του συντηρείται από ένα τακτικό πρόγραμμα εργασιών του αγρού. Ό,τι γίνεται πρέπει να γίνεται σωστά και με ευαισθησία. Μόλις ο αγρότης αποφασίσει ότι ένα χωράφι πρέπει να καλλιεργεί ρύζι ή λαχανικά και έχει ρίξει τους σπόρους, πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για τη συντήρηση αυτού του αγροτεμαχίου. Το να διαταράξεις τη φύση και μετά να την εγκαταλείψεις είναι επιβλαβές και ανεύθυνο.

Το φθινόπωρο ο κ. Φουκουόκα σπέρνει τους σπόρους του ρυζιού, του λευκού τριφυλλιού και των χειμερινών σπόρων στα ίδια χωράφια και τα σκεπάζει με ένα παχύ στρώμα άχυρου ρυζιού. Το κριθάρι ή η σίκαλη και το τριφύλλι φυτρώνουν αμέσως. Οι σπόροι του ρυζιού παραμένουν αδρανείς μέχρι την άνοιξη.

Ενώ τα χειμερινά σιτηρά αναπτύσσονται και ωριμάζουν στα χαμηλότερα χωράφια, οι πλαγιές του οπωρώνα γίνονται το κέντρο της δραστηριότητας. Η συγκομιδή των εσπεριδοειδών διαρκεί από τα μέσα Νοεμβρίου έως τον Απρίλιο.

Η σίκαλη και το κριθάρι μαζεύονται τον Μάιο και απλώνονται για να στεγνώσουν στο χωράφι για μια εβδομάδα ή δέκα ημέρες.

Στη συνέχεια αλωνίζονται, ξεφλουδίζονται και τοποθετούνται σε σακιά για αποθήκευση. Όλο το άχυρο διασκορπίζεται χωρίς τεμαχισμό σε όλο το χωράφι ως εδαφοκάλυψη που αργότερα θα γίνει λίπασμα. Στη συνέχεια, το νερό διατηρείται στο χωράφι για μικρό χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια των βροχών των μουσώνων τον Ιούνιο για να αποδυναμώσει το τριφύλλι και τα ζιζάνια και να δώσει στο ρύζι μια ευκαιρία για να φυτρώσει μέσα από το αχυρένιο κάλυμμα του εδάφους.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Μόλις στραγγιστεί το χωράφι, το τριφύλλι ανακάμπτει και απλώνεται κάτω από τα αναπτυσσόμενα φυτά ρυζιού.

Από τότε μέχρι τη συγκομιδή, μια εποχή βαριάς εργασίας για τον παραδοσιακό αγρότη, οι μόνες δουλειές στους ορυζώνες του κυρίου Φουκουόκα είναι η συντήρηση των καναλιών αποστράγγισης και το κούρεμα των στενών διαδρόμων ανάμεσα στα σπαρτά. Η συγκομιδή του ρυζιού γίνεται τον Οκτώβριο. Στη συνέχεια κρεμιέται για να στεγνώσει και αργότερα αλωνίζεται. Η φθινοπωρινή σπορά ολοκληρώνεται μόλις οι πρώιμες ποικιλίες μανταρινιού γίνονται ώριμες και έτοιμες για συγκομιδή.

Ο κ. Φουκουόκα συγκομίζει μεταξύ 18 και 22 μπουσέλ (550 έως 650 κιλά) ρύζι ανά στρέμμα. Αυτή η απόδοση είναι περίπου ίδια με αυτή που παράγεται είτε με τη χημική είτε με την παραδοσιακή μέθοδο στην περιοχή του. Η απόδοση επίσης της χειμερινής καλλιέργειας σιτηρών είναι συχνά υψηλότερη από αυτή είτε του παραδοσιακού γεωργού είτε του αγρότη που χρησιμοποιεί χημικά μέσα, και που οι δύο χρησιμοποιούν τη μέθοδο καλλιέργειας με κορυφογραμμές και αυλάκια.

Και οι τρεις μέθοδοι (φυσικές, παραδοσιακές και χημικές) αποδίδουν συγκρίσιμες σοδειές, αλλά διαφέρουν σημαντικά ως προς την επίδραση τους στο έδαφος. Το έδαφος στα χωράφια του κυρίου Φουκουόκα βελτιώνεται με κάθε εποχή. Τα τελευταία τριάντα χρόνια, από τότε που σταμάτησε το όργωμα, τα χωράφια του έχουν βελτιωθεί ως προς τη γονιμότητα, τη δομή και την ικανότητά τους να συγκρατούν νερό.

Με την παραδοσιακή μέθοδο η κατάσταση του εδάφους με τα χρόνια παραμένει περίπου η ίδια. Ο γεωργός παίρνει αποδόσεις σε ευθεία αναλογία με την ποσότητα κομπόστας και κοπριάς που βάζει.

Το έδαφος στα χωράφια του χημικού αγρότη γίνεται άψυχο και εξαντλείται από την εγγενή του γονιμότητα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της μεθόδου του κ. Φουκουόκα είναι ότι το ρύζι μπορεί να καλλιεργηθεί χωρίς να πλημμυρίσει το χωράφι καθ' όλη τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου. Λίγοι άνθρωποι το έχουν σκεφτεί ποτέ αυτό πιθανό. Είναι πιθανό, και ο κ. Φουκουόκα υποστηρίζει ότι το ρύζι μεγαλώνει καλύτερα με αυτόν τον τρόπο. Τα φυτά του ρυζιού του είναι δυνατά και βαθιά ριζωμένα. Η παλιά ποικιλία κολλώδους ρυζιού που καλλιεργεί έχει από 250 έως 300 κόκκους ανά κεφαλή. Η χρήση εδαφοκάλυψης αυξάνει την ικανότητα του εδάφους να συγκρατεί νερό. Σε πολλά μέρη η φυσική καλλιέργεια μπορεί να εξαλείψει εντελώς την ανάγκη για άρδευση. Ως εκ τούτου, το ρύζι και άλλες καλλιέργειες υψηλής απόδοσης μπορούν να καλλιεργηθούν σε περιοχές που δεν θεωρούνταν προηγουμένως κατάλληλες. Η απότομη και κατά τα άλλα οριακή γη μπορεί να τεθεί σε παραγωγή χωρίς κίνδυνο διάβρωσης.

Μέσω της φυσικής γεωργίας, τα εδάφη που έχουν ήδη υποστεί ζημιά από απρόσεκτες γεωργικές πρακτικές ή από χημικά μπορούν να αποκατασταθούν αποτελεσματικά. Οι ασθένειες των φυτών και τα έντομα υπάρχουν στα χωράφια και στον οπωρώνα, αλλά οι καλλιέργειες δεν καταστρέφονται ποτέ. Η ζημιά επηρεάζει μόνο τα πιο αδύναμα φυτά.

Ο κ. Φουκουόκα επιμένει ότι η καλύτερη καταπολέμηση ασθενειών και εντόμων είναι η καλλιέργεια της παραγωγής σε ένα υγιές περιβάλλον. Τα οπωροφόρα δέντρα του στον οπωρώνα του κ. Φουκουόκα δεν κλαδεύονται χαμηλά και φαρδιά για εύκολη συγκομιδή, αλλά αφήνονται να αναπτυχθούν στα χαρακτηριστικά φυσικά τους σχήματα.

Τα λαχανικά και τα βότανα καλλιεργούνται στις πλαγιές του οπωρώνα με ελάχιστη προετοιμασία του εδάφους. Κατά τη διάρκεια της άνοιξης, σπόροι από κολλιτσίδα, λάχανο, ραπανάκι, σόγια, μουστάρδα, γογγύλια, καρότα και άλλα λαχανικά αναμειγνύονται μαζί και πετιούνται για να βλαστήσουν σε μια ανοιχτή περιοχή ανάμεσα στα δέντρα πριν από μια από τις μεγάλες ανοιξιάτικες βροχές. Αυτό το σύστημα της φύτευσης προφανώς δεν θα λειτουργούσε παντού. Λειτουργεί καλά στην Ιαπωνία όπου υπάρχει ένα υγρό κλίμα με τις βροχές να πέφτουν αξιόπιστα κατά τους ανοιξιάτικους μήνες.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Η υφή του εδάφους στο περιβόλι του κυρίου Φουκουόκα είναι αργιλώδης.

Το επιφανειακό στρώμα είναι πλούσιο σε οργανική ύλη, εύθρυπτο και συγκρατεί καλά το νερό. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της κάλυψης των ζιζανίων και του τριφυλλιού που φυτρώνει στο περιβόλι συνεχώς εδώ και πολλά χρόνια. Τα ζιζάνια πρέπει να κοπούν όταν τα σποριόφυτα λαχανικών είναι νεαρά, αλλά μόλις τα λαχανικά καθιερωθούν αφήνονται να μεγαλώσουν με το φυσικό κάλυμμα του εδάφους. Μερικά λαχανικά μένουν χωρίς συγκομιδή, οι σπόροι πέφτουν και μετά από μία ή δύο γενιές, επιστρέφουν στις αυξητικές συνθήκες των ισχυρών και ελαφρώς πικρής γεύσης των άγριων προκατόχων τους. Πολλά από αυτά τα λαχανικά μεγαλώνουν εντελώς χωρίς φροντίδα.

Για χρόνια ο κ. Φουκουόκα έγραφε για τη μέθοδό του σε βιβλία και περιοδικά και έπαιρνε συνεντεύξεις στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση, αλλά σχεδόν κανείς δεν ακολούθησε το παράδειγμά του.

Εκείνη την εποχή η ιαπωνική κοινωνία κινούνταν με αποφασιστικότητα ακριβώς στην αντίθετη κατεύθυνση. Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οι Αμερικανοί εισήγαγαν τη σύγχρονη χημική γεωργία στην Ιαπωνία. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα στον Ιάπωνα αγρότη να παράγει περίπου τις ίδιες αποδόσεις με την παραδοσιακή μέθοδο, αλλά ο χρόνος και η εργασία του αγρότη μειώθηκαν περισσότερο από το μισό. Αυτό φαινόταν ένα όνειρο που έγινε πραγματικότητα, και μέσα σε μια γενιά σχεδόν όλοι είχαν στραφεί στη χημική γεωργία.

Για αιώνες οι Ιάπωνες αγρότες είχαν διατηρήσει οργανική ύλη στο έδαφος με την εναλλαγή των καλλιεργειών, την προσθήκη κομπόστας και κοπριάς και με την καλλιέργεια φυτών κάλυψης.

Μόλις αυτές οι πρακτικές παραμελήθηκαν και αντ' αυτού χρησιμοποιήθηκε χημικό λίπασμα ταχείας δράσης, το «οργανικό» χώμα εξαντλήθηκε σε μια μόνο γενιά. Η δομή του εδάφους επιδεινώθηκε, οι καλλιέργειες έγιναν αδύναμες και εξαρτήθηκαν από χημικά θρεπτικά συστατικά. Για να αντισταθμίσει τη μειωμένη ανθρώπινη και ζωική εργασία, το νέο σύστημα εξόρυξε τα αποθέματα γονιμότητας του εδάφους.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Τα τελευταία σαράντα χρόνια ο κ. Φουκουόκα έχει δει με αγανάκτηση τον εκφυλισμό τόσο της γης όσο και της ιαπωνικής κοινωνίας. Οι Ιάπωνες ακολούθησαν χωρίς δεύτερη σκέψη το αμερικανικό μοντέλο οικονομικής και βιομηχανικής ανάπτυξης. Ο πληθυσμός μετατοπίστηκε καθώς οι αγρότες μετανάστευσαν από την ύπαιθρο στα αναπτυσσόμενα βιομηχανικά κέντρα.

Το χωριό όπου γεννήθηκε ο κύριος Φουκουόκα όπου η οικογένεια Φουκουόκα έζησε πιθανώς για 1.400 χρόνια ή περισσότερο, βρίσκεται τώρα στην άκρη των προαστίων της Ματσουγιάμα που επεκτείνονται. Ένας εθνικός αυτοκινητόδρομος με τα πεταμένα μπουκάλια «σάκε», από περαστικά αυτοκίνητα και άλλα σκουπίδια περνά μέσα από τους ορυζώνες του κυρίου Φουκουόκα.

Αν και δεν ταυτίζει τη φιλοσοφία του με κάποια συγκεκριμένη θρησκευτική αίρεση ή οργάνωση, η ορολογία και οι μέθοδοι διδασκαλίας του κ. Φουκουόκα επηρεάζονται έντονα από τον Ζεν Βουδισμό και τον Ταοϊσμό. Μερικές φορές θα παραθέτει επίσης από τη Βίβλο και θα αναφέρει σημεία της ιουδαίο-χριστιανικής φιλοσοφίας και θεολογίας για να επεξηγήσει αυτά που λέει ή για να τονώσει τη συζήτηση. Ο κ. Φουκουόκα πιστεύει ότι η φυσική καλλιέργεια προέρχεται από την πνευματική υγεία του ατόμου. Θεωρεί ότι η θεραπεία της γης και η κάθαρση του ανθρώπινου πνεύματος είναι μια διαδικασία και προτείνει έναν τρόπο ζωής και έναν τρόπο καλλιέργειας στον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτή η διαδικασία. Δεν είναι ρεαλιστικό να πιστεύει κανείς ότι, στη διάρκεια της ζωής του και υπό τις παρούσες συνθήκες, ο κύριος Φουκουόκα μπορούσε να πραγματοποιήσει πλήρως το όραμά του στην πράξη. Ακόμη και μετά από περισσότερα από σαράντα-πέντε χρόνια οι τεχνικές του εξακολουθούν να εξελίσσονται.

Η μεγάλη του συμβολή είναι να αποδείξει ότι η καθημερινή διαδικασία εγκαθίδρυσης πνευματικής υγείας μπορεί να επιφέρει μια πρακτική και ευεργετική μεταμόρφωση του κόσμου.

Σήμερα, η γενική αναγνώριση των μακροπρόθεσμων κινδύνων της χημικής γεωργίας έχει ανανεώσει το ενδιαφέρον για εναλλακτικές μεθόδους γεωργίας. Ο κ. Φουκουόκα έχει αναδειχθεί ως κορυφαίος εκπρόσωπος της αγροτικής επανάστασης στην Ιαπωνία.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Από τη δημοσίευση του βιβλίου «Η Επανάσταση Του Ενός Άχυρου» τον Οκτώβριο του 1975, το ενδιαφέρον για τη φυσική γεωργία εξαπλώθηκε γρήγορα μεταξύ του ιαπωνικού λαού.

LARY KORN - Συγγραφέας, εκδότης, γεωργός,
μαθητής του Masanobu Fukuoka.

ΚΟΙΤΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΜΙΣΧΟ ΡΥΖΙΟΥ

Πιστεύω ότι μια επανάσταση μπορεί να ξεκινήσει από αυτό το ένα άχυρο. Με μια ματιά, αυτό το καλαμάκι ρυζιού μπορεί να φαίνεται ελαφρύ και ασήμαντο. Δύσκολα θα πίστευε κανείς ότι θα μπορούσε να ξεκινήσει μια επανάσταση.

Αλλά έχω συνειδητοποιήσει το βάρος και τη δύναμη αυτού του καλαμιού. Για μένα η επανάσταση είναι πολύ αληθινή.

Κι όμως αυτά τα χωράφια δεν έχουν οργωθεί εδώ και τριάντα χρόνια. Για να φυτέψω, απλώς ρίχνω σπόρους σίκαλης και κριθαριού σε χωριστά χωράφια το φθινόπωρο, ενώ το ρύζι είναι ακόμα όρθιο. Λίγες εβδομάδες αργότερα μαζεύω το ρύζι και απλώνω το άχυρο ρυζιού πίσω στα χωράφια. Το ίδιο ισχύει και για τη σπορά του ρυζιού. Αυτό το χειμερινό σιτάρι θα κοπεί γύρω στις 20 Μαΐου. Περίπου δύο εβδομάδες πριν ωριμάσει πλήρως η καλλιέργεια, ρίχνω σπόρους ρυζιού πάνω από τη σίκαλη και το κριθάρι. Μετά τη συγκομιδή του χειμωνιάτικου σιταριού και τον αλωνισμό των σιτηρών, απλώνω το άχυρο σίκαλης και κριθαριού στο χωράφι. Υποθέτω ότι η χρήση της ίδιας μεθόδου για τη φύτευση ρυζιού και χειμερινών σιτηρών είναι μοναδική σε αυτό το είδος γεωργίας.

Υπάρχει όμως πιο εύκολος τρόπος. Καθώς προχωράμε στο επόμενο χωράφι, επιτρέψτε μου να επισημάνω ότι το ρύζι εκεί σπάρθηκε το περασμένο φθινόπωρο ταυτόχρονα με το χειμωνιάτικο σιτάρι. Η φύτευση ολόκληρου του έτους ολοκληρώθηκε σε εκείνο το χωράφι μέχρι την Πρωτοχρονιά. Μπορεί επίσης να παρατηρήσετε ότι σε αυτά τα χωράφια καλλιεργούνται λευκό τριφύλλι και ζιζάνια.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ο σπόρος του τριφυλλιού σπάρθηκε ανάμεσα στα φυτά του ρυζιού στις αρχές Οκτωβρίου, λίγο πριν από τη σίκαλη και το κριθάρι. Δεν ανησυχώ για τη σπορά των ζιζανίων - ξαναφυτρώνουν αρκετά εύκολα.

Έτσι, η σειρά φύτευσης σε αυτό το χωράφι έχει ως εξής: στις αρχές Οκτωβρίου το τριφύλλι σπέρνεται ανάμεσα στο ρύζι και ακολουθεί χειμερινός κόκκος στα μέσα του μήνα. Στις αρχές Νοεμβρίου, συλλέγεται το ρύζι και στη συνέχεια σπέρνεται ο σπόρος του ρυζιού του επόμενου έτους και τοποθετείται άχυρο σε όλο το χωράφι. Η σίκαλη και το κριθάρι που βλέπετε μπροστά σας καλλιεργήθηκαν με αυτόν τον τρόπο.

«Κι όμως αυτά τα χωράφια δεν έχουν οργωθεί εδώ και τριάντα χρόνια».

Για τη φροντίδα ενός στρέμματος χωραφιού, ένα ή δύο άτομα μπορούν να κάνουν όλη τη δουλειά της καλλιέργειας ρυζιού και χειμερινών σιτηρών σε λίγες μέρες. Φαίνεται απίθανο να υπάρχει απλούστερος τρόπος παραγωγής σιτηρών.

Αυτή η μέθοδος έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις σύγχρονες γεωργικές τεχνικές. Πετά την επιστημονική γνώση και την τεχνογνωσία της παραδοσιακής γεωργίας από το παράθυρο.

Με αυτό το είδος καλλιέργειας, που δεν χρησιμοποιεί μηχανήματα, ούτε παρασκευασμένα λιπάσματα και χημικά, είναι δυνατό να επιτευχθεί συγκομιδή ίση ή μεγαλύτερη από αυτή της μέσης Ιαπωνικής φάρμας.

Η απόδειξη ωριμάζει ακριβώς μπροστά στα μάτια σας.

ΤΙΠΟΤΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Πρόσφατα άνθρωποι με ρωτούσαν γιατί άρχισα να ασχολούμαι με αυτό το τρόπο γεωργίας πριν από τόσα χρόνια. Μέχρι τώρα δεν το έχω συζητήσει ποτέ με κανέναν. Θα μπορούσα να πω ότι δεν υπήρχε τρόπος να μιλήσω για αυτό. Ήταν απλά - πώς θα το έλεγες - ένα σοκ, μια αναλαμπή, μια μικρή εμπειρία που ήταν το σημείο εκκίνησης. Η συνειδητοποίηση άλλαξε εντελώς τη ζωή μου. Δεν είναι τίποτα για το οποίο μπορείς πραγματικά να μιλήσεις, αλλά θα μπορούσε να τεθεί κάπως έτσι:

"Η ανθρωπότητα δεν γνωρίζει τίποτα απολύτως. Δεν υπάρχει καμία εγγενής αξία σε τίποτα, και κάθε πράξη είναι μια μάταιη, ανούσια προσπάθεια." Αυτό μπορεί να φαίνεται παράλογο, αλλά αν το διατυπώσεις με λέξεις, αυτός είναι ο μόνος τρόπος να το περιγράψεις.

Αυτή η «σκέψη» αναπτύχθηκε ξαφνικά στο κεφάλι μου όταν ήμουν ακόμη αρκετά νέος. Δεν ήξερα αν αυτή η επίγνωση, ότι όλη η ανθρώπινη κατανόηση και προσπάθεια δεν έχουν καμία σημασία, ήταν έγκυρη ή όχι, αλλά αν εξέταζα αυτές τις σκέψεις και προσπαθούσα να τις διώξω, δεν θα μπορούσα να βρω τίποτα μέσα μου που να τις αντικρούσει. Μόνο η σίγουρη πεποίθηση ότι αυτό ήταν τόσο καμένο μέσα μου.

Γενικά πιστεύεται ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο υπέροχο από την ανθρώπινη ευφυΐα, ότι τα ανθρώπινα όντα είναι πλάσματα ιδιαίτερης αξίας και ότι οι δημιουργίες και τα επιτεύγματά τους, όπως αντικατοπτρίζονται στον πολιτισμό και την ιστορία, είναι θαυμαστά.

Αυτή είναι η κοινή πεποίθηση, ούτως ή άλλως. Δεδομένου ότι αυτό που σκεφτόμουν ήταν μια άρνηση αυτού του γεγονότος, δεν μπορούσα να επικοινωνήσω την άποψή μου σε κανέναν. Τελικά αποφάσισα να δώσω στις σκέψεις μου μια μορφή, να τις κάνω πράξη και έτσι να προσδιορίσω αν η κατανόησή μου ήταν σωστή ή λάθος. Για να περάσω τη ζωή μου καλλιεργώντας, ρύζι και χειμωνιάτικα σιτηρά - αυτή ήταν η πορεία πάνω στην οποία καταστάλαξα.

Και ποια ήταν αυτή η εμπειρία που άλλαξε τη ζωή μου;

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Πριν από σαράντα χρόνια, όταν ήμουν είκοσι πέντε ετών, εργαζόμουν για το Τελωνειακό Γραφείο της Γιοκοχάμα στο Τμήμα Επιθεώρησης Φυτών. Η κύρια δουλειά μου ήταν να επιθεωρώ τα εισερχόμενα και τα εξερχόμενα φυτά για έντομα που μεταφέρουν ασθένειες. Είχα την τύχη να έχω αρκετό ελεύθερο χρόνο, τον οποίο πέρανα στο εργαστήριο, πραγματοποιώντας έρευνες στην ειδικότητά μου της φυτοπαθολογίας. Αυτό το εργαστήριο βρισκόταν δίπλα στο πάρκο Yamate και κοίταζε από ψηλά το λιμάνι της Γιοκοχάμα. Ακριβώς μπροστά από το κτήριο βρισκόταν η καθολική εκκλησία και στα ανατολικά το παρθεναγωγείο Ferris. Ήταν πολύ ήσυχη περιοχή, πραγματικά το τέλειο περιβάλλον για τη διεξαγωγή έρευνας.

Ο εργαστηριακός ερευνητής παθολογίας ήταν ο Elishi Kurowsawa. Είχα σπουδάσει φυτοπαθολογία κάτω από τον Makoto Okera, δάσκαλο στο Gifu Agricultural High School, και έλαβα καθοδήγηση από τον Suehiko Igata του Κέντρου Γεωργικών Δοκιμών της Περιφέρειας Okayama. Ήμουν πολύ τυχερός που ήμουν μαθητής του καθηγητή Κουροσάβα. Αν και παρέμενε σχεδόν άγνωστος στον ακαδημαϊκό κόσμο, είναι ο άνθρωπος που απομόνωσε σε καλλιέργεια τον μύκητα που προκαλεί τη νόσο bakanae στο ρύζι. Έγινε ο πρώτος που εξήγαγε την φυτική αυξητική ορμόνη, τη γιββερελίνη, από την καλλιέργεια του μύκητα.

Αυτή η ορμόνη, όταν μια μικρή ποσότητα απορροφάται από τα νεαρά φυτά ρυζιού, έχει το περίεργο αποτέλεσμα να αναγκάζει το φυτό να μεγαλώσει αφύσικα ψηλά. Όταν χορηγείται σε περίσσεια όμως ποσότητα, προκαλεί την αντίθετη αντίδραση, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η ανάπτυξη του φυτού.

"Κανείς δεν έδωσε ιδιαίτερη προσοχή για αυτήν την ανακάλυψη στην Ιαπωνία, αλλά στο εξωτερικό έγινε θέμα ενεργούς έρευνας".

Κοιτάζοντας μέσα από το μικροσκόπιο, παρατήρησα καλλιέργειες μυκήτων, διασταύρωσα διάφορους μύκητες και δημιούργησα νέες ποικιλίες που προκαλούν ασθένειες. Ήμουν γοητευμένος με τη δουλειά μου.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Δεδομένου ότι η δουλειά απαιτούσε βαθιά, διαρκή συγκέντρωση, υπήρξαν στιγμές που έπεσα αναίσθητος ενώ δούλευα στο εργαστήριο.

Αυτή ήταν επίσης μια περίοδος νεανικής ανεβασμένης διάθεσης και δεν πέρασα όλο τον χρόνο μου κλεισμένος στην αίθουσα έρευνας. Το λιμάνι της Γιοκοχάμα, ήταν το καλύτερο μέρος για να χαζέψει κάποιος και να περάσει καλά. Εκείνη την περίοδο συνέβη το επόμενο επεισόδιο.

Προσηλωμένος, και με την κάμερα στο χέρι, έκανα μια βόλτα στην προβλήτα και είδα μια όμορφη γυναίκα. Νομίζοντας ότι θα έκανε ένα υπέροχο θέμα για μια φωτογραφία, της ζήτησα να ποζάρει για μένα. Τη βοήθησα να ανέβει στο κατάστρωμα ενός ξένου πλοίου που ήταν αγκυροβολημένο εκεί, και της ζήτησα να κοιτάξει από δω κι από κει και τράβηξα αρκετές φωτογραφίες. Μου ζήτησε να της στείλω αντίγραφα όταν ήταν έτοιμες οι φωτογραφίες. Όταν ρώτησα πού να τα στείλω, μου είπε απλώς «Στο Οφουνα» και έφυγε χωρίς να αναφέρει το όνομά της.

Αφού εμφάνισα το φιλμ, έδειξα τις εκτυπώσεις σε έναν φίλο και ρώτησα αν την αναγνώρισε. Εκείνος κόμπιασε και με έκπληξη είπε:

"Αυτή είναι η Mieko Takamine, η διάσημη αστέρας του κινηματογράφου!" Αμέσως, της έστειλα δέκα μεγεθυντικές εκτυπώσεις στην πόλη Ofuna. Σε λίγο, οι εκτυπώσεις, με αυτόγραφο, επιστράφηκαν ταχυδρομικώς. Έλειπε όμως μια. Σκεπτόμενος αυτό αργότερα, συνειδητοποίησα ότι ήταν η κοντινή λήψη προφίλ που είχα τραβήξει, μάλλον έδειχνε κάποιες ρυτίδες στο πρόσωπό της. Ήμουν ενθουσιασμένος και ένιωσα ότι είχα πάρει μια ματιά από τη γυναικεία φύση.

Άλλες φορές, παρόλο που ήμουν αδέξιος και δύστροπος, σύχναζα σε μια αίθουσα χορού στην περιοχή Nanjingai.

Κάποια στιγμή είδα τη δημοφιλή τραγουδίστρια, Noriko Awaya, και της ζήτησα να χορέψουμε. Δεν μπορώ ποτέ να ξεχάσω το συναίσθημα αυτού του χορού, γιατί ήμουν τόσο κυριευμένος από το τεράστιο σώμα της που δεν μπορούσα καν να περάσω το χέρι μου γύρω από τη μέση της.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Εν πάση περιπτώσει, ήμουν ένας πολύ απασχολημένος, πολύ τυχερός νεαρός, περνούσα τις μέρες μου έκπληκτος στον κόσμο της φύσης που αποκαλύφθηκε μέσα από το προσοφθάλμιο του μικροσκοπίου, εντυπωσιασμένος από το πόσο παρόμοιος ήταν αυτός ο μικρός κόσμος με τον μεγάλο κόσμο του απέραντου σύμπαντος.

Το βράδυ, είτε με αγάπη είτε από αγάπη, έπαιζα και διασκεδάζα. Πιστεύω ότι ήταν αυτή η άσκοπη ζωή, σε συνδυασμό με την κούραση από την υπερκόπωση, που τελικά οδήγησε σε λιποθυμίες στην αίθουσα έρευνας.

Συνέπεια όλων αυτών ήταν ότι έπαθα οξεία πνευμονία και με τοποθέτησαν στην αίθουσα θεραπείας πνευμοθώρακα στον τελευταίο όροφο του Αστυνομικού Νοσοκομείου.

Ήταν χειμώνας και μέσα από ένα σπασμένο παράθυρο ο αέρας φυσούσε στροβιλισμούς χιονιού γύρω από το δωμάτιο. Ήμουν ζεστός κάτω από τα σκεπάσματα, αλλά το πρόσωπό μου ήταν σαν πάγος. Η νοσοκόμα έλεγχε τη θερμοκρασία μου και έφευγε σε μια στιγμή. Καθώς ήταν ένα ιδιωτικό δωμάτιο, οι άνθρωποι σπάνια έρχονταν μέσα. Ένιωσα ότι με είχαν βάλει έξω στο τσουχτερό κρύο και ξαφνικά βυθίστηκα σε έναν κόσμο απομόνωσης και μοναξιάς. Βρέθηκα πρόσωπο με πρόσωπο με τον φόβο του θανάτου. Καθώς το σκέφτομαι τώρα, μου φαίνεται άχρηστος φόβος, αλλά εκείνη τη στιγμή το πήρα στα σοβαρά.

Τελικά βγήκα από το νοσοκομείο, αλλά δεν μπορούσα να βγάλω τον εαυτό μου από την κατάθλιψη. Σε τι είχα εμπιστοσύνη μέχρι τότε; Ήμουν αδιάφορος και ικανοποιημένος, αλλά ποια ήταν η φύση αυτού του εφησυχασμού; Ήμουν σε μια αγωνία αμφιβολίας για τη φύση της ζωής και του θανάτου. Δεν μπορούσα να κοιμηθώ, δεν μπορούσα να ασχοληθώ με τη δουλειά μου. Στις νυχτερινές περιπλανήσεις πάνω στο λόφο και δίπλα στο λιμάνι, δεν μπορούσα να βρω ανακούφιση.

Ένα βράδυ καθώς περιπλανιόμουν, κατέρρευσα εξαντλημένος σε έναν λόφο με θέα στο λιμάνι, τελικά σαν να κοιμήθηκα ακουμπισμένος στον κορμό ενός μεγάλου δέντρου. Ξάπλωσα εκεί, ούτε κοιμισμένος ούτε ξύπνιος, μέχρι να ξημερώσει.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Ακόμα θυμάμαι ότι ήταν το πρωί της 15ης Μαΐου. Ζαλισμένος έβλεπα το λιμάνι να φωτίζεται, βλέποντας την ανατολή του ηλίου και όμως κατά κάποιον τρόπο δεν το έβλεπα. Καθώς το αεράκι φυσούσε κάτω από το λόφο, η πρωινή ομίχλη εξαφανίστηκε ξαφνικά. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή εμφανίστηκε ένας νυχτερινός ερωδιός, φώναξε απότομα και πέταξε μακριά. Άκουγα το χτύπημα των φτερών του.

Σε μια στιγμή όλες οι αμφιβολίες μου και η ζοφερή ομίχλη της σύγχυσής μου εξαφανίστηκαν. Ό,τι είχα κρατήσει με ακλόνητη πεποίθηση, ό,τι είχα βασιστεί αρχικά, παρασύρθηκε από τον άνεμο. Ένιωσα ότι κατάλαβα μόνο ένα πράγμα. Χωρίς να τα σκέφτομαι, λόγια βγήκαν από το στόμα μου: «Σε αυτόν τον κόσμο δεν υπάρχει τίποτα απολύτως...» Ένιωσα ότι δεν καταλάβαινα τίποτα. Έβλεπα ότι όλες οι έννοιες στις οποίες είχα προσκολληθεί, η ίδια η έννοια της ύπαρξης, ήταν κενά κατασκευάσματα. Το πνεύμα μου έγινε ελαφρύ και καθαρό. Χόρευα ξέφρενα από χαρά. Άκουγα τα μικρά πουλιά να κελαηδούν στα δέντρα και έβλεπα τα μακρινά κύματα να αστράφτουν στον ανατέλλοντα ήλιο. Τα φύλλα χόρευαν πράσινα κι αστραφτερά. Ένιωσα ότι αυτός ήταν πραγματικά ο επίγειος παράδεισος. Όλα όσα με είχαν κυριεύσει, όλες οι αγωνίες, εξαφανίστηκαν σαν όνειρα και ψευδαισθήσεις, και κάτι που θα μπορούσε κανείς να ονομάσει «αληθινή φύση» αποκαλύφθηκε. Νομίζω ότι θα μπορούσε να ειπωθεί με ασφάλεια ότι από την εμπειρία εκείνου του πρωινού η ζωή μου άλλαξε εντελώς.

Παρά την αλλαγή, παρέμεινα στη ρίζα μου ένας μέσος, ανόητος άνθρωπος, και δεν έχει υπάρξει καμία αλλαγή σε αυτό από τότε μέχρι σήμερα.

Βλέποντας απ' έξω, δεν υπάρχει τίποτα ιδιαίτερο σε μένα, και δεν υπάρχει τίποτα το εξαιρετικό στην καθημερινή μου ζωή. Αλλά η διαβεβαίωση ότι ξέρω αυτό το ένα πράγμα δεν έχει αλλάξει από τότε.

Η Επανάσταση ενός Άχυρου - Ο Φυσικός τρόπος Καλλιέργειας

Έχω περάσει τριάντα χρόνια, σαράντα χρόνια, δοκιμάζοντας αν έχω κάνει λάθος ή όχι, σκεπτόμενος καθώς προχωρούσα, αλλά ούτε μια φορά δεν βρήκα στοιχεία που να αντιτάσσονται στην πεποίθησή μου. Το ότι αυτή η συνειδητοποίηση από μόνη της έχει μεγάλη αξία δεν σημαίνει ότι μου αποδίδεται κάποια ιδιαίτερη αξία. Παραμένω ένας απλός άνθρωπος, απλά ένα γέρικο κοράκι, ας το πω έτσι. Για τον περιστασιακό παρατηρητή μπορεί να φαίνομαι είτε ταπεινός είτε αλαζονικός.

Λέω ξανά και ξανά στους νέους στα περιβόλια μου να μην προσπαθούν να με μιμηθούν, και πραγματικά με εξοργίζει αν υπάρχει κάποιος που δεν παίρνει κατάκαρδα αυτή τη συμβουλή. Αντίθετα, τους ζητώ να ζουν στη φύση και να εφαρμόζουν τον εαυτό τους στην καθημερινή τους εργασία. Όχι, δεν υπάρχει τίποτα ιδιαίτερο για μένα, αλλά αυτό που έχω δει είναι πολύ σημαντικό.

***

Αγόρασε σήμερα αυτό το επαναστατικό βιβλίο και αναρωτήσου αν τελικά το μέλλον της επιβίωσης μας, βρίσκεται κοντά στη φύση και στους άγραφους νόμους της.

Η Επανάσταση Ενός Άχυρου του Πέτρου Κωνσταντίνου

Αγοράστε ολόκληρο το βιβλίο στο www.timonizois.gr | Διαθέσιμες μορφές: eBook (Pdf) - ePub - Έντυπη μορφή A5 και σύντομα και σε Audio Book μορφή.

"Το Τιμόνι της Ζωής μας - Επιτέλους στα Χέρια μας" Copyright © 2025 timonizois.gr Created by [Web Host Pro Aigialeia](http://WebHostProAigialeia.com) All Rights Reserved.